

NÚMERO

148

Butlletí

GENER

2005

Estel Negre

ÒRGAN D'EXPRESSIÓ I COMBAT DE L'ATENEU LLIBERTARI ESTEL NEGRE

HEM APRÈS
D'AUSCHWITZ?

UN HORIZÓ SENSE EIXIDA

En memòria de Walter Benjamin i dels exiliats de guerra

*Sabeu què és el que perd els homes?
L'horitzó.*

*Sospitem alguna cosa darrere,
però darrere un horitzó,
només n'hi ha un altre.*

M. Àngels Gardella,
escriptora catalana

Enguany farà 65 anys de la mort de Walter Benjamin nascut a Berlín el 1892, i mort a Portbou el 1940. Vull, amb una mirada retrospectiva, col·locar-me en el lloc i indret on succeïren aquells tràgics esdeveniments, en una Espanya convulsada per una postguerra civil i en una Europa inflamada, sota el terror de les botes del cruel i nou *diktat* establert pels nazis.

He de confessar que en aquells anys de la meua infantesa i posterior adolescència, molts de nosaltres, mai no havíem sentit parlar de res que fes referència al famós filòsof i assagista judeoalemany Walter Benjamin, soterrat en una fossa comuna al cementiri de Portbou. Avui, una senzilla tomba a ras de sòl amb una placa commemorativa, el recorda. A fora i al

costat del cementiri encarat al mar, com a única eixida possible i amb un horitzó llunyà com a teló de fons, s'aixeca el monument de ferro i vidre anomenat *Passatges*, de l'arquitecte israelià Dani Karavan, com a desgreu al filòsof, i a totes les víctimes del totalitarisme que varen caure, o van haver d'exiliar-se per les seves idees polítiques.

Com passava en aquells anys de la postguerra, pletòrics d'exaltat

nacionalpatriotisme i amb la victòria recent estrenada dels colors franquistes, la història només tenia els colors que els vencedors volien donar-li..., tota altra cosa era obviada i posada en el calaix de l'oblit, o simplement menyspreada. Allò que no interessava explicar s'amagava i prou!

Però la història no es pot amagar, com no es pot fer invisible el fum d'un foc que, tard o d'hora, delata els que el van encendre. Molts anys més tard, gent del poble van començar a remoure les cendres de l'oblit d'aquell «pobre» judeoalemany que morí en estranyes circumstàncies en una fonda de la localitat, fugint camp a través del terror nazi i entrant per les muntanyes de la vall de Portbou (possiblement pel coll de Banyuls), buscant un horitzó més a l'abast, que el menés a una utòpica llibertat que el règim del seu propi país (l'Alemanya hitleriana) li negava; i el règim feixista espanyol establert, li va acabar de reblar, amb la seva traïció delatora..., però l'horitzó, ai las!, que només va poder albirar sobre la catifa blavenca del mar, mai no el va poder arribar a traspassar.

En gran part, la verdadera història de

Walter Benjamin va ser donada a conèixer amb tot detall primerament gràcies, entre d'altres, al seu amic i col·lega —també escriptor i filòsof judeoalemany— Gershom Scholem, gran erudit i estudiós de la religió hebrea, qui estava molt estretament vinculat, tan personalment com intel·lectualment, amb el nostre protagonista, i de qui va ser un gran difusor de la seva extensa obra.

Walter Benjamin, malaurat personatge d'aquesta crònica, emblema molt important de l'anomenada Escola filosòfica de Frankfurt, des del seu Berlín natal, veient que l'atmosfera no era la més apropiada per les seves idees i creences, amb un règim nazi en el poder prest a una guerra que es flairava ja en aquell ambient, va optar per fugir a Espanya —via París— i, després de mil peripècies i arriscades situacions, va arribar a la frontera de Portbou, des d'on es veu que volia viatjar fins a Barcelona o Lisboa, per embarcar-se als Estats Units cercant aixopluc polític.

A Portbou va hostatjar-se uns dies en una fonda local, però pressentint que la policia franquista de la frontera volia delatar-lo a la Gestapo alemanya, que en aquells moments ocupava, sota el règim col·laboracionista francès de Vichy, a la propera i veïna Cervera, va optar —diuen— pel suïcidi...(?). El van trobar mort per una sobredosi de morfina a la seva i solitària cambra, un dia de setembre de 1940.

La seva mort no quedaria mai aclarida del tot, i aquell horitzó esperançador que ell confiava trobar a l'altre costat de la frontera, va ser realment una trampa mortal. Només la immensitat del mar que s'estenia fins a fitar en l'horitzó infinit i inabastable, va ser la seva «darrera frontera» i cruel botxí de la pròpia existència.

L'Àngel de la història ara ha d'executar la justícia reparadora a la seva memòria que

aleshores se li va negar, i a tants greuges comesos a totes aquelles persones exiliades a partir de la Guerra Civil, i també als altres refugiats, de l'altre costat de França, que fugien de la barbàrie nazi, l'únic delictes dels quals era pensar de manera diferent a la dels tirans dictadors d'aquella desfeta mundial.

És un passatge de la història local i internacional que, de fet, no podem oblidar, i sí honorar amb el nostre record i agraïment a tots ells.

Per acabar, i fent-nos ressò del pensament de Walter Benjamin, podríem dir que es fa molt més difícil honorar la memòria de totes aquelles persones anònimes, que no la de les persones il·lustres conegudes. Molt sovint, l'estructura de la projecció històrica s'aixeca en el record de tots aquells que no tenen nom, que de fet es converteixen sense voler-ho en veritaders herois anònims, que engrandeixen el costat més positiu de la humanitat.

Potser cal pensar que el pas circumstancial del nostre personatge per Portbou i la seva mort desgraciada no van ser una casualitat, sinó que el destí, que tot ho regeix i contempla, el va escollir per encarnar l'esperança del començament d'una nova etapa de Pau i Llibertat en aquell món embogit que els va tocar viure.

Joan Suñer i Companys

Anticapitalisme, alternatives,
contrainformació, solidaritat...

*Les coses més interessants
no les busquis a la tele*

**Surten a *Illacrua*
la revista alternativa
dels Països Catalans**

**Envia'ns les teves dades per correu
(normal o electrònic) i les coneixeràs**

*Vull rebre, gratis, un exemplar
d'illacrua, Actualitat i Alternatives*

Nom.....

Adreça.....

Població.....

DP..... Tel.

a/e.....

illacrua, Actualitat i Alternatives

Via Laietana, 45, esc. B, pral. 2a
08003 Barcelona, Tel. i fax: 93 552 98 79;
a/e: illacruasecretaria@hotmail.com

SES ESTACIONS

Propostes i interrogants dels usuaris del tren sobre l'estació intermodal de Ses Estacions. Durant els dos anys que duraran les obres de soterrament del parc de Ses Estacions, la Conselleria d'Obres Públiques interromprà el servei del tren a la seva entrada a Palma i ho completarà amb un servei d'autobús; amb això, un trajecte que amb el tren es realitzava en dos minuts ara, amb l'autobús, en caldran en un mínim de 20 (amb poc trànsit). Els més de dos milions de passatgers anuals es pregunten, per què no es manté el servei ferroviari mentre duren les obres? Tal vegada l'empresa constructora no té la qualificació tècnica? Si fa gairebé un segle, a Nova York, es van començar a soterrar els serveis ferroviaris de superfície i no es tallaren les línies, per què a la Mallorca de l'any 2004 sí que es tallen? Aquesta Conselleria no té els coneixements tècnics de fa un segle? En quines prestigioses universitats han aconseguit els títols aquests tècnics? Són tècnics o encofradors? O simplement són els que fins ara es dedicaven a construir aparcaments subterranis? On és l'ingeni d'aquests tècnics? Sempre vaig pensar que els tècnics solucionaven problemes, no els creaven, en aquest cas a dos milions d'usuaris del tren.

Tot això significarà per als dos milions d'usuaris del tren, una pèrdua d'1.300.000 hores per no mantenir el servei ferroviari durant el dos anys d'obres. De quina forma es compensa els usuaris del tren per aquest greu perjudici? No s'haurien de buscar solucions més efectives? Altres interrogants:

- Quina funció té una estació com la projectada amb les seves deu vies, si no tenen trens per ocupar-les, ni cap lloc de destinació?

- Tenint en compte que cada persona que utilitza el ferrocarril és un cotxe menys a la carretera, quina necessitat tenen de construir més autopistes i afegir més carrils d'entrada a la ciutat, si al parc de Ses Estacions es va a construir una estació amb 10 vies i cinc andanes, que donarà

cobertura a la majoria de nuclis urbans de Mallorca?

- Quin volum de passatgers que actualment no tenen més remei que utilitzar el cotxe, utilitzarà el tren?

- Pot funcionar un ferrocarril amb motor Diesel per una via soterrada? Quins efectes sobre la salut causa el fum als passatgers?

- Podran funcionar els actuals trens amb energia elèctrica, o els hauran de comprar nous?

- Quin temps es necessita a electrificar totes les línies existents, a fi i efecte que el soterrament funcioni com cal? O deixarà de funcionar el servei mentre s'electrifiqui la línia?

- Quin temps caldrà perquè dita estació tingui totes les línies a ple rendiment?

- Per què no s'electrifiquen línies i se n'obren altres de noves per donar cobertura a més i nous passatgers, en comptes de gastar-s'ho en una estació que no representarà cap millora, pel que fa al nombre de trens i a la qualitat del servei? Només és un canvi d'estació.

- Per què no se soterraran també els vials que donaran sortida i entrada als autocars de línia de l'estació intermodal i evitar, així, que transitin per dins de la ciutat?

- Per què fote tot l'actual parc de Ses Estacions? Per què no fer l'obra per fases, per tal de no perjudicar durant dos anys les persones que gaudeixen d'aquest espai d'oci?

Es Fuster

ANTI ©: Si t'interessa piratejar alg una cosa d'aquest butlletí, no te'n tallis! Això sí, no t'oblidis si és possible de citar-ne la font d'informació.

L'Ateneu Llibertari Estel Negre nomé s es responsabilitza dels articles sense firma o dels signats expressame nt per aquest col·lectiu. Les altres col·laboracions, personals o de grups, signades amb noms reals o ficticis, són responsabilitat exclusiva dels seus autors.

LLEGEIX, AJUDA I DIFON EL BUTLLETÍ ESTEL NEGRE : Això que tens a les mans no és cap objecte de consum. Si ja l'has llegit, no el llancis, passa'l a algun o alguna col·lega. També us hi podeu subscriure per 12 números fent-nos arribar 6 € (o 12 € si vole u fer una subscripció de suport) i nosaltres us enviarem el butlletí a ca vostra.

A S S E M B L E E S

Ateneu Llibertari Estel Negre : dijous a les 20.30 hores a l'Ateneu

CNT-AIT: dimarts a les 20.30 hores a l'Ateneu

=====

U N A F O R M A D E C O L · L A B O R A R

El Butlletí Estel Negre és obert a tothom. Desitgem i volem que tots i totes hi col·laboreu amb articles, notícies, comentaris, dibuixos, etc., i també en la seva distribució i difusió. Enrotlleu-vos-hi!

A L T R A F O R M A D E C O L · L A B O R A R

Amb aquest butlletí, i amb l'Ateneu en general, hi podeu col·laborar d'una forma econòmica, imprescindible per al seu funcionament, ingressant les quantitats que vulgueu en el compte corrent de La Caixa número 2100-0150-66-0103123620.

Sabem que aquestes retxes seran ben acollides, per la qual cosa us adonem les gràcies per endavant. Salut!

ÀLOCAL:

Palau Reial, 9, 2on (Ciutat)

ÀPERMANÈNCIES:

De dilluns a divendres
de 19 a 22 hores

ÀTELÈFON: (971) 726461

ÀFAX: (971) 716391

ÀE-MAIL:

estelnegre@nodo50.org

ÀCORRESPONDÈNCIA:

Apartat de correus 1566
07080 Ciutat de Mallorca
Illes Balears